

TALHÈR CONTE

Cors setmanèr de Monenh

cfp Oc
Navèra Aquitània

Caçaire o cuelhedor, qui sèra lo mei hòrt ?

Un còp èra, dus amics que' s passejavan peus bòscs.

Ricon, qu' èra un òmi petit, nerviós, hèra experimentat en caça, sustot a la becada, e que se'n credèva dab lo son navèth fesilh e la soa tienguda de camotflage. Que parlava tostemp deus sons esplèits.

Jacme, eth, qu' èra un òmi gran, tranquillòt, ne parlava pas tròp e qu' èra lo purmèr còp qu' anava a la caça . Que pensava anar aus camparòus et n' avèva pas sonque un baston de caminar.

Qu'èra lo dia d' obèrtura de la caça a la becada.

Qu'i avèva hèra de huelhas suu sòu e tanben ariçons de castanhas. Los arbos qu' avèvan pres las colors de l' abòr e que sentiva hèra los camparòus.

Ricon et Jacme que seguivan un camin en parlar a tot doç :

Ricon : - Segueish-me ! Que' t vau amuishar quin se hè ! Que cau har lo mensh de brut possible entà susprèner la becada .

SH0000 ! Baisha' t !! Dab los tons vestits, que't vedem deu haut d' Uchà estant !!

Jacme : - Ohhh ! Pausa't !! Quin combat !

Ne sabèvi pas que vienèvam caçar ! Que m'avèvas dit qu' anarem peus bòscs e que pensavi qu'èra tà amassar camparòus e castanhas ! Ne m'agrada pas tròp la caça !

Adara, que t'aucupas de la toa becada dab la toa mitralhadèra, e jo, deus camparòus dab lo baston !

Be vederam çò que minjaram aqueste ser !

Ricon : -Que me'n vau acerà caçar tot sol...e que vederam quan agi gahat la becada qui serà content de'n minjar !!

Ricon, agaçat, que se n'anè au hons deu bòsc e Jacme, tostemp tranquillòt, que se n'anè cercar camparòus deu son costat.

Jacme : - Ah, fin finau, drin de silenci ! Aqueste Ricon que'm harta dab las soas istòrias de caça. Quauques camparòus dab becada, que serà un bon disnar !

se passejar : se promener

sonque : seulement

becada : bécasse

ariçons de castanhas : bogues de châtaignes

Caçaire o cuelhedor, qui sèra lo mei hòrt ?

Mentre que's passejava, qu'apercebó au luenh quauquarren d' irange, au pè d' un casso. Que s' apressè e que comprenó qu' èran lecassinas, hèra de lecassinas ; que n'í avè pertot au pè de l' arbo !

Tot urós, Jacme que las s'amassè totas e que pensava dejà au sopar en se'n lecar los pòts !

Còp sec, qu'entenó Ricon aperar au luenh :

- AJUDA !!! Jacme AJUDA !!!!!

Jacme que prenó las lecassinas e que's hiquè a còrrer cap taus crits de Ricon. Mes, quan arribè, que trobè lo Ricon au hons d'un trauc pleat d' ariçons de castanhas ! Lo praube, qu' èra picat deu cap aus pès !

Ricon que bramava :

Ricon : Ajuda'm a'm tirar d'ací meilèu que de m'espiar e de te n'arríder !!

Jacme que prenó lo baston e que'u tenó a Ricon qui sortí fin finau deu trauc en cridant :

Ricon : -Qu'ei aqueste trauc ?

Qui a hèit aquò ?

Qu' ei un tracanard ! Ne s'í caça pas atau ! Qu'ei defenut e dangerós !

S'apreni qui a hèit aquò !!!!!

Jacme, en se n'arrident, e tostemps sangpausat que'u digó :

- Aqueste trauc qu'ei tròp petit entà estar un tracanard !

Que pensi meilèu que son los mainats deu vilatge qu'an volut har ua craca e qui t' an gahat com cau !!! HHHH !

Lo Ricon, picat, ne descolerava pas !

Alavetz, Jacme que l'amuishè las lecassinas e que'u digó :

- Anem, ça-i a la palomèra, que't vau cosinar ua moleta de lecassinas...shens nada becada !

Lo caçaire, mancat, que seguí au son amic en arroganhar, gelós de la cuelhuda de Jacme, mes content d' aver de qué minjar totun !

Tà estar un bon caçador, estar concentrat qu'ei mièlher que d'estar plan armat !!!

E cric e crac, la caça qu'ei acabada

E crac e cric, lo conte qu'ei finit....

Escrit per Agnès, Sylvie, Mappy e Muriel

lecassinas : girolles

mancat : vexé

se n'arríder : rire

arroganhar : ronchonner

sangpausat : calme

Las crompas tà l'ivèrn

Un còp èra, dus amics de la montanha : l'ors Poponet e Artús lo gahús que hasèn las crompas a las halas de Pau.

Poponet qu'èra marron, tot espeluhat . Qu'avèva petitas aurelhas beroginas e lo nasòt negre.

Lo Artús tot espeluhat tanben, qu'avèva grans uelhs jaunes dab las subercilhas espessas e grisas. Que vedèvam sonque lo son perucàs jaune e las soas patassas dab urpas gigantas.

Qu'èran partits dinc a Pau tà crompar provisions tà aprestar l'ivèrn. Que's passejavan enter los taulèrs deus mercadèrs. Que pleavan los tistèths de mèu, de peishs, de puç, de tripas shens desbrombar la fruta e la lèit.

Un còp los tistèths e los ventes plens, los dus amics que decidín de se'n tornar tà casa, au som de la montanha. Tau tornar, que volón préner lo trin. Mes, arribats a la gara, que s'apercebón que n'í avèva pas nat trin... Pr'amor de la malícia deus miadors !!

« B'èm plan partits ! Quin vam har tà's tirar d'ací ? », ce digó Poponet.

« Be'ns vam har portar !! », ce hasó lo gahús, segur d'eth.

E suu camin, que trobèn la marmòta Liselòta, dens la soa auto, a miar. En véder los dus amics perguts en har autoestòp e sustot las crompas, Liselòta que s'estanquè tà'us miar dinc au som de la montanha.

Poponet e Artús que la trobèn charmanta de s'estancar. Qu'èra tota popinosa dab lo son mus sedós e marron, las soas aurelhetas rondas.

gahús : hibou

espelhuat : ébouriffé

perucàs : bec

taulèr : étal

tistèth : panier

puç : saucisson

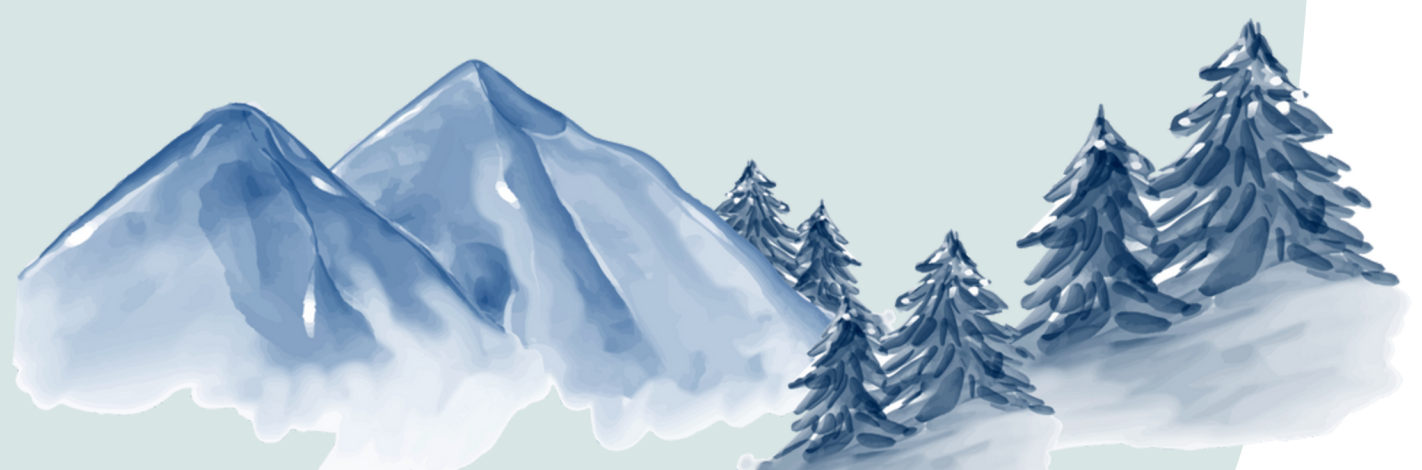
tripa : boudin

miar : conduire

s'estancar : s'arrêter

popinosa : dodue

mus sedós : museau soyeux

Las crompas tà l'ivèrn

Arribats au som de la montanha, los dus amics que volón arremerciar la charmanta Liselòta de'us aver miats a casa.

« Quin te poderem arremerciar per aquesta **carrejada** ? », demandè Artús, lo noste gahús.

« Non, non, que soi jo que v'arremercii tà las provisions ! », ce digó la Liselòta.

« Quinas provisions ?? », demandè Poponet, tot estonat.

« Bé, las qui son dens la veitura, solide ! », responó Liselòta.

« Mes, qu'ei de mau comprèner.... Que son nostas ! Tà l'ivèrn ! », cridèn Artús e Poponet, esmaliciats.

« Non, non, adara, que son meas ! Mercés ! » ce digó tranquillament la Liselòta tà acabar la discussion.

« Qu'èm estats gahats, quina carronha !! » cridèn los dus amics tot **escamusats**.

Fin finau, si voletz minjar l'ivèrn, que cau har las provisions. Mes que cau pensar quin se'n tornar tà non pas mancar pendent la maishanta sason...

E cric e crac, lo conte qu'ei acabat.

E crac e cric, l'istòria qu'ei fenida.

Escrit per Dan, Marcel, Laure e Valérie

carrejada : transport

escamusat : vexé

L'aniversari de Gaston lo bordalèr

Un cop èra, a la bòrda de Marineta e Gaston, los animaús qu'èran hèra urós de viver amassa.

- . Bigodi, lo pòrc ròse malestruc, dab ua coda com un tiratap.
- . Ponpon, lo lapin negre, tot doç.
- . Cabiròla, l'anheth jogador.
- . Plouf, lo guit a qui l'agradava de nadar au pesquèr.
- . Cacaracà, lo hasan orgulhós, susvelhant las soas garias.
- . Nalà, la gata que dromiva tot lo dia au ras deu huec.

Marineta qu'avè previst de har un gran repaish.

Aqueste matin, qu'í avó hèra de combat a la parguia.

Marineta que partí au casau dab la tista tà amassar legumes, mentre que Gaston que s'activava dab la grana marmita.

Tot purmèr, los animaús qu'èran tots gaujós d'aquera grana hèsta, mes après, quan la gata Nalà, maliciosa, demandè lo quau seré passat a la cacerola... Qu'èran tots chepicós.

Bigodi, lo pòrc, que's perdó los esquilhòts.

Plouf, lo guit, que caguè pertot.

Ponpon, lo lapin, que hasó tarròcs dinc a la lapinèra.

Cabiròla, l'anheth, que corró pertot.

Cacaraca, lo hasan, que pensè: " ne pòt pas estar jo, que soi irremplaçable".

Mentretant, lo meste gahús que dromiva au som deu casso, que's desvelhè dab tot aqueste combat.

- Que's passa ací?

coda : queue

tiratap : tire-bouchon

pesquèr : mare

hasan : coq

tista : panier

gaujós : heureux

tarròc : glaçon / motte

L'aniversari de Gaston lo bordalèr

- Mèste Gahús, ce digó l'anheth Cabiròla en behelant, entau repaish de la hèsta de doman, ne sabem pas çò que van cosinar la Marineta e lo Gaston.

Après ua pausa, lo gahús que responó:

- Amics, ne siatz pas inquièts, qu'í a plats saborós dab legumes deu casau.

Los animaus que s'espièn solaçats e fin finau, que passèn ua bona jornada.

Lendedia, qu'èran tots a l'entorn de la taula dab Marineta e Gaston. Ua aulor de las bonas que's desgatjava de l'ola.

Carrótas, fenolh, raves, espinacs, naps, caulets, granas de milhòc, de blat, d'ordi.

Que passèn lo dia en minjant, cantant e contant istòrias.

Gaston qu'èra content de passar aqueste dia dab tot los amics.

Atau qu'ei e qu'ei atau, a la bòrda de Marineta e Gaston, los animaus qu'aprenón que l'important èra de passar un bon moment amassa e non pas de saber qui seré minjat.

E cric e crac, lo conte qu'ei acabat.

E crac e cric, lo noste conte qu'ei finit.

Escrit per Marie-Claude, Rémy, Daphné e Matthieu

ola : pot

rafes : radis

nap : navet

Los dus clècos

Un còp èra, en ua parguia de noste, deu costat de Monenh qu' i avè dus clècos.

Un de raça gascona, tot negre, com ua nuèit de lua plea. E l'aute de raça bearnesa, dab **espernic**s deus grans en fòrma de lira e dab las plumas rojas et jaunas com un sorelh.

A maugrat d'aquò, los dus emplumats que vivèn en patz, la coabitacion entre lo bearnés e lo gascon que's passava hèra plan, cadun deu son costat, dab de qué minjar, de qué béver, a l'**acès** de las vops, **haginas** e tot aquerò.

Mes aquò que cambiè un dia de prima quan arribè ua polida pora tota pinpinèta, un drin carronha dab lo **cotoliu** qui hasè piu piu. Tanlèu, las guèrras qu'estón cridadas.

E que comencè ua peleja de tiracotèth, tan tampanaira, tan sauvatja, tan hòrta, que tot lo parçan qu'arribè a hum de calhau ta véder aqueth spectacle. Qu'í avè tan de bruts, de **prova** e de plumas deishadas que s'í semblava a un spectacle son e lutz. Lo combat que durè ua bèra pausa, nat ne volè plegar, mes ne'n podèva pas demorar qu'un sol, e qu'estó lo biarnés, solide.

Lo poth vençut que desapareishó, que s'esconè a l'**endòst**, au miei deu bòsc. Lo praubòt clèco negre, tot vergonhós e tot capbaish que's hiquè a plorar las amors e las plumas perdudas. Que's digó "Un jorn qu'averà las **tornas**, aqueste febus de pacotilha que m'a panat mas amoretas, que s'amerita la flinga e mei enqüèra la còrda".

E lo noste desemplumat negre, qu'èra tant e tant gelós, rancunaire, que lo son mau e s'esvalisè drin a drin e lo coratge que'u tornè. Mes n'avó pas **hrèita** de tot aquesta **ràbia** maliciosa.

Lo clèco bearnés tot fièr de la victòria , que se requinquilhè **la halha** e s'apitè suu teit de la bòrda tà cacaracar lo son triomfe. "QUI-QUI-RI-QUI, QUI-QUI-RI-QUI, QUI-QUI-RI-QUI".

espernic : ergot

acès : abri

hagina : fouine

prova : poussière

endòst : abri

tornas : revanche

esvalisar : disparaître

aver hrèita : avoir besoin

ràbia : rage

halha : crête

Los dus clècos

Ua agla qui n'avè pas l'aureilha espessa, qu'entenó la votz pas tròp rossinholeta deu bravache. Adiu amoretas e glòria, tot aquò se n'anè dab las urpas de l'agla. Malaja, quina maishanta hèita peu praubòt bearnés.

De tira, urós deu son hat , lo clèco gascon que se'n tornè cap a la pora, har l'aleta de la polida garia.

Era, qu'estó plan urosa , de's tornar trobar un amorós tot espeluhât, mes viu. Totun n'estó pas la sola a se n'acontentar, totas las poralhas de la parguia que's hiquèn a har e cantar piu-piu, e aquerò tà la bona sòrta o la desfortuna deu clèco negre. Mes aquò qu'ei ua auta istòria.

Ne desbrembez pas lo praube clèco color deu sococ. Sabetz, lo hat que segueish lo son camin. Tot ganhador tròp gloriós que tribalha a la soa mauescadença. Avisatz-ve deus sòrts après ua batalha ganhada.

E tric e trac la fabla qu'ei acabada.

Escrit per Didier, René e Sylvie

urpas : griffes

har l'aleta : courtiser

espeluhât : ébouriffé

hat : destin

descadença : malchance

Le Centre de Formation Professionnelle en langue et culture Occitanes Nouvelle-Aquitaine, association loi 1901, a pour mission la promotion de la langue et de la culture occitanes, dans le respect de sa variante locale (gascon, béarnais, bordelais, languedocien, limousin...), au travers de ses formations et de ses cours.

Vous souhaitez parler l'occitan ? Apprendre à le lire et à l'écrire ? Discuter et échanger dans cette langue ? L'apprendre pour aider vos enfants scolarisés à Calandreta ? en classe bilingue ? Vous souhaitez approfondir votre culture d'origine ? Vous aimeriez aller à la découverte de quelques traits de la culture de votre région ? Vous souhaitez passer les certification CFPÒc A2 ou B1 ?

Nos formateurs sont là pour vous accompagner!

NOUS CONTACTER :

05-24-37-00-59

aquitania@cfpoc.com

**25 rue René Cassin
64000 PAU**

www.cfpoc.com

